

**Odpowiedzialność
na zasadzie ryzyka.
Analiza podstaw
przypisania oraz
wyłączenia**

Spis treści

Wykaz skrótów	XV
Bibliografia	XXV
Wykaz orzeczeń	LIX
Wprowadzenie	1
§ 1. Uwagi ogólne	1
§ 2. Uzasadnienie przyjętego tematu – dlaczego należy badać odpowiedzialność na zasadzie ryzyka?	4
§ 3. Ogólne cele badawcze	7
§ 4. Struktura wywodów i zadania oraz pytania badawcze	7
§ 5. Przyjęte metody badawcze – wiadomości ogólne	11
§ 6. Przyjęte koncepcje wykładni prawa	12
§ 7. Ujęcie komparatystyczne	14
Rozdział I. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka – geneza, rozwój, znaczenie podstawowych pojęć	17
§ 1. Uwagi wprowadzające	17
§ 2. Teoria ryzyka oraz teoria gwarancji	21
§ 3. Ryzyko jako niebezpieczeństwo, którym się zarządza	24
§ 4. Zarządzanie ryzykiem za pomocą prawa prywatnego przez państwo	26
I. Uwagi ogólne	26
II. Zarządzanie ryzykiem za pomocą obowiązkowego ubezpieczenia OC	33
§ 5. Ekonomiczna strona normalizacji ryzyka	35
§ 6. Koncepcja społeczeństwa ryzyka	38
§ 7. Zarządzanie ryzykiem w XXI w.	41
§ 8. Ryzyko w dobie kolejnych dekad XXI w. – rozwój sztucznej inteligencji a ryzyko	43
§ 9. Sztuczna inteligencja – w poszukiwaniu pojęć służących identyfikacji ryzyka	46
§ 10. Sztuczna inteligencja – produkt o nieznanym potencjale	50
§ 11. Sztuczna inteligencja – identyfikacja podstawowych ryzyk	52
§ 12. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka w reżimie <i>ex contractu</i> ..	54
§ 13. Pojęcie ryzyka w ujęciu historyczno-socjologicznym	57
§ 14. Odpowiedzialność za niebezpieczną działalność?	58

§ 15. Kto stwarza niebezpieczeństwo?	63
§ 16. Rzeczywiste znaczenie kryterium niebezpieczeństwa dla odpowiedzialności na zasadzie ryzyka	66
§ 17. Ryzyko jako kryterium nałożenia odpowiedzialności na zasadzie ryzyka.	67
I. Ryzyko – ekwiwalent bezprawności.	67
II. „Sfera ryzyka” podmiotu obciążanego odpowiedzialnością odszkodowawczą.	71
III. Systematyka odpowiedzialności na zasadzie ryzyka.	76
IV. Odpowiedzialność za nieszczęśliwy przypadek.	78
V. Sfera ryzyka a aspekty procesowe	80
§ 18. Podsumowanie	83

Rozdział II. Trudności w zdefiniowaniu zasady odpowiedzialności odszkodowawczej 87

§ 1. Zagadnienia wprowadzające	87
§ 2. Zasady odpowiedzialności odszkodowawczej	89
§ 3. Alternatywne ujęcia prawa deliktów	93
§ 4. Systematyzacja zasad odpowiedzialności odszkodowawczej	94
§ 5. Interferencje między zasadą ryzyka a pozostałymi zasadami odpowiedzialności odszkodowawczej.	97
§ 6. Podziały między zasadami odpowiedzialności odszkodowawczej	98
I. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka a odpowiedzialność absolutna	98
II. Rozróżnienie zasady ryzyka i zasady absolutnej w przepisach KC	100
III. Rozróżnienie zasady ryzyka i zasady absolutnej poza KC	102
IV. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka a odpowiedzialność na zasadzie bezprawności	105
V. Ryzyko i bezprawność – wiadomości szczegółowe	108
1. Uwagi historyczne	108
2. Czy każdy przypadek odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody powstałe przy wykonywaniu władzy publicznej to przykład zasady bezprawności?	110
VI. Czysto umowne podziały między zasadą ryzyka a zasadą winy	113
VII. Regres w przypadku współodpowiedzialności opartej na zasadzie ryzyka i zasadzie winy	116
§ 7. Zagraniczne ujęcia zasad odpowiedzialności odszkodowawczej ze szczególnym uwzględnieniem zasady ryzyka	117
I. Uwagi ogólne.	117
II. Prawo niemieckie	118
III. Wybrane przypadki odpowiedzialności na zasadzie ryzyka w Niemczech	123
1. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez zwierzę	123

2. Odpowiedzialność z <i>Haftpflichtgesetz</i>	126
3. Odpowiedzialność ze <i>Straßenverkehrsgesetz</i>	127
IV. Prawo austriackie	129
1. Konstrukcja	129
2. Wybrane przypadki odpowiedzialności na zasadzie ryzyka w Austrii	131
V. Prawo szwajcarskie	137
1. Konstrukcja	137
2. Wybrane przypadki odpowiedzialności na zasadzie ryzyka w Szwajcarii	139
VI. Model francuski	140
1. Konstrukcja	140
2. Wykładnia poszczególnych przesłanek art. 1242 KC franc. (d. art. 1384 KC franc.)	147
VII. Prawo amerykańskie	149
§ 8. Podsumowanie	157
Rozdział III. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka w treści KC . . .	161
§ 1. Uwagi wprowadzające	161
§ 2. Przykłady odpowiedzialności na zasadzie ryzyka KC	163
I. Odpowiedzialność z art. 433 KC (za wylanie, wyrzucenie lub spadnięcie)	163
1. Uwagi ogólne	163
2. Uwagi szczególne	166
A. Podmiot zobowiązany do naprawienia szkody	166
B. Źródło zdarzenia szkodzącego	166
C. Charakter zdarzenia szkodzącego	168
II. Odpowiedzialność z art. 434 KC (za zawalenie się budowli lub oderwanie się jej części)	172
1. Uwagi ogólne	172
2. Uwagi szczególne	175
A. Podmiot zobowiązany do naprawienia szkody	175
B. Źródło zdarzenia szkodzącego	177
C. Charakter zdarzenia szkodzącego	181
III. Odpowiedzialność z art. 435 KC (przedsiębiorstwa lub zakłady wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody)	183
1. Uwagi ogólne	183
2. Uwagi szczególne	185
A. Podmiot zobowiązany do naprawienia szkody	185
B. Źródło zdarzenia szkodzącego	186
a. Pojęcie przedsiębiorstwa	186
b. Pojęcie zakładu oraz przedsiębiorstw lub zakładów zajmujących się wytwarzaniem środków wybuchowych albo posługujących się nimi	191
C. Szczególny charakter uszczerbków naprawianych na podstawie art. 435 KC	191

D. Odpowiedzialność z art. 435 KC a gospodarka wirtualna	192
IV. Odpowiedzialność z art. 436 KC (posiadacza pojazdu mechanicznego wprawianego w ruch za pomocą sił przyrody)	196
1. Uwagi ogólne	196
2. Uwagi szczególne	200
A. Podmiot zobowiązany do naprawienia szkody	200
B. Źródło zdarzenia szkodzącego	203
C. Szczególne problemy związane z rozumieniem pojęcia ruchu	205
D. Charakter zdarzenia szkodzącego	206
E. Problematyka relacji między art. 435 a 436 KC	208
F. Odpowiedzialność z art. 436 KC za szkody wyrządzone przez pojazd autonomiczny	209
a. Uwagi ogólne	209
b. Wpływ pojazdów autonomicznych na ustaloną wykładnię przesłanek z art. 436 KC	212
V. Odpowiedzialność z art. 449 ¹ KC (za produkt niebezpieczny)	215
1. Uwagi ogólne	215
A. Uzasadnienie odpowiedzialności za produkt	215
B. Kwalifikacja odpowiedzialności za produkt	219
2. Uwagi szczególne	224
A. Krąg podmiotów uprawnionych do wystąpienia z roszczeniem	224
B. Podmioty zobowiązane do naprawienia szkody	227
C. Źródło zdarzenia szkodzącego	231
3. Program komputerowy jako produkt niebezpieczny	239
A. Uwagi ogólne	239
B. Dostępne teorie	241
C. Stanowisko własne	242
D. Program jest produktem – argumenty pomocnicze	245
E. Bezpieczeństwo programu komputerowego	247
F. Wprowadzenie programu do obrotu	248
G. Program jest produktem – skutki w płaszczyźnie kauzalnej	251
VI. Odpowiedzialność z art. 846 KC (oberżysty)	253
1. Uwagi ogólne	253
2. Uwagi szczególne	256
A. Źródło zdarzenia szkodzącego	256
B. Charakter zdarzenia szkodzącego	258
C. Wyjątek od zasady pełnego odszkodowania	259
§ 3. Podsumowanie	261
Rozdział IV. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka poza KC	263
§ 1. Uwagi ogólne	263
§ 2. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka związana z przewozem lotniczym	265

§ 3. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka w relacji cywilny przewoźnik lotniczy – pasażer	267
I. Rozporządzenie (WE) Nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady.	267
1. Uwagi ogólne	267
2. Zasięg terytorialny rozporządzenia Nr 261/2004	269
3. Kwalifikacja odpowiedzialności przewidzianej w rozporządzeniu Nr 261/2004	271
4. Zdarzenia aktualizujące odpowiedzialność odszkodowawczą	273
II. Konwencja warszawska	276
1. Uwagi ogólne	276
2. Trudności z poprawną kwalifikacją odpowiedzialności z Konwencji warszawskiej	277
III. Konwencja montrealaska	279
1. Uwagi ogólne	279
2. Zdarzenia aktualizujące odpowiedzialność odszkodowawczą	284
3. Różnice między przepisami Konwencji montrealaskiej i Konwencji warszawskiej	286
§ 4. Odpowiedzialność za szkody w relacji cywilny przewoźnik lotniczy – osoba trzecia	290
§ 5. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka związana z korzystaniem z wojskowych statków powietrznych	292
§ 6. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka związana z przewozem innym niż lotniczy / innym niż wyłącznie lotniczy	297
I. Uwagi ogólne.	297
II. Uwagi szczególne	301
§ 7. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka związana z wpisami do rejestrów	305
§ 8. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka związana z biotechnologią.	307
I. Uwagi ogólne.	307
II. Uwagi szczególne	310
1. Elementy konstrukcyjne odpowiedzialności za GMO	310
2. Uzasadnienie odpowiedzialności na zasadzie ryzyka za szkody wyrządzone przez GMO.	313
A. Argumenty natury społecznej	313
B. Argumenty natury konstrukcyjnej	318
§ 9. Odpowiedzialność odszkodowawcza w przepisach Prawa atomowego.	323
I. Uwagi ogólne.	323
II. Odpowiedzialność odszkodowawcza zawarta w przepisach Konwencji wiedeńskiej i polskiego Prawa atomowego	327
1. Przyjęta zasada odpowiedzialności	327
2. Zasada kanalizacji	328

3. Zakres szkód podlegających naprawieniu	330
§ 10. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wykonaniem zabezpieczenia	332
§ 11. Podsumowanie	337
Rozdział V. Cechy charakterystyczne konstrukcji odpowiedzialności na zasadzie ryzyka	341
§ 1. Uwagi ogólne	341
§ 2. Budowa normy prawnej statuującej odpowiedzialność na zasadzie ryzyka.	342
§ 3. Zbieg przepisów o odpowiedzialności na zasadzie ryzyka	344
I. Uwagi ogólne	344
II. Przykłady zbiegu norm zachodzącego w ramach odpowiedzialności na zasadzie ryzyka.	347
§ 4. Problematyka dowodu w ramach odpowiedzialności na zasadzie ryzyka.	350
I. Problematyka ciężaru przytoczenia	350
II. Problematyka ciężaru dowodu	352
III. Domniemanie faktyczne a dowód pozytywnych przesłanek odpowiedzialności na zasadzie ryzyka.	352
IV. Dowód <i>prima facie</i> pozytywnych przesłanek odpowiedzialności na zasadzie ryzyka.	354
1. Uwagi ogólne oraz geneza	354
2. Dowód <i>prima facie</i> w ramach odpowiedzialności na zasadzie ryzyka	362
§ 5. Uwagi o związku przyczynowym wymaganym dla odpowiedzialności deliktowej.	364
I. Doktryna i prawo polskie	364
II. Doktryna i prawo zagraniczne	369
III. Związek przyczynowy wymagany dla odpowiedzialności na zasadzie ryzyka	372
IV. Kauzalność wymagana dla odpowiedzialności na zasadzie ryzyka – stanowisko własne	375
V. Kauzalność wymagana dla egzoneracji – stanowisko własne.	377
VI. Koncepcja wyłącznej winy – skutki dla pozostałych okoliczności egzoneracyjnych.	386
§ 6. Podsumowanie	387
Rozdział VI. Wykładnia poszczególnych przesłanek egzoneracyjnych	391
§ 1. Uwagi wprowadzające.	391
§ 2. Okoliczności egzoneracyjne <i>de lege lata</i>	394
§ 3. Siła wyższa.	395
I. Wiadomości ogólne	395
II. Sposób rozumienia <i>vis maior</i> w prawie rzymskim	399
III. Wiadomości szczegółowe	400

1. Koncepcja subiektywna – cechy siły wyższej wg koncepcji <i>L. Goldschmidta</i>	400
2. Koncepcja obiektywna – cechy siły wyższej wg <i>A. Exnera</i>	401
3. Koncepcja ujednolicająca.	401
4. Siła wyższa a przypadek	405
5. Siła wyższa a adekwatny związek przyczynowy	407
6. Dlaczego siła wyższa ma zwalniać z odpowiedzialności odszkodowawczej?	409
7. Siła wyższa – balans między interesami dłużnika oraz wierzyciela	411
8. Cechy siły wyższej a nauka o celu normy	412
9. Siła wyższa w przepisach KC	415
A. Uwagi ogólne.	415
B. Uwagi szczegółowe	417
a. Siła wyższa rozumiana z uwzględnieniem niebezpieczeństwa znormalizowanego	417
b. Siła wyższa rozumiana z uwzględnieniem niebezpieczeństwa wzmożonego.	420
10. Siła wyższa poza przepisami KC.	426
A. Uwagi ogólne.	426
B. Uwagi szczegółowe	426
a. Siła wyższa rozumiana z uwzględnieniem niebezpieczeństwa znormalizowanego	426
b. Zmodyfikowana formuła siły wyższej	429
ba. Nadzwyczajne okoliczności z rozporządzenia Nr 261/2004	429
bb. Działania wojenne lub konflikt zbrojny oraz <i>fait du prince</i>	435
11. Siła wyższa a działania człowieka	437
§ 4. Wyłączna wina poszkodowanego	438
I. Wiadomości ogólne	438
II. Wiadomości szczególne	439
1. Wyłączna wina poszkodowanego a przyczynienie	439
2. Pojęcie winy poszkodowanego.	446
3. Pojęcie winy poszkodowanego w niemieckiej nauce prawa	448
A. Koncepcje związane z bezprawnością lub winą.	448
B. Koncepcja powinności	450
C. Pojęcie wyłącznej winy poszkodowanego – cechy szczególne.	456
4. Zbieg wyłącznej winy z przyczynieniem poszkodowanego	458
5. Normatywne postacie wyłącznej winy poszkodowanego.	459
A. Wyłączna wina poszkodowanego w przepisach KC.	459
B. Wyłączna wina poszkodowanego poza zakresem KC	460
C. Wyłączna (pozorna) wina poszkodowanego poza zakresem KC.	460
D. Naturalne właściwości rzeczy i przesłanki zbliżone	462

a. Uwagi ogólne	462
b. Uwagi szczególne na tle Konwencji montrealskiej ..	465
§ 5. Wyłączna wina osoby trzeciej	467
I. Wiadomości ogólne	467
II. Wiadomości szczególne	468
1. Sens przyjęcia okoliczności egzoneracyjnej w postaci wyłącznej winy osoby trzeciej	468
2. Pojęcie winy osoby trzeciej	469
3. Pojęcie wyłączności winy osoby trzeciej	469
4. Pojęcie osoby trzeciej	470
A. Osoba trzecia w przepisach KC	470
B. Osoba trzecia poza przepisami KC	471
§ 6. Okoliczności egzoneracyjne swoiste	472
I. Uwagi ogólne	472
II. Okoliczności swoiste zwalniające z odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny.	473
III. Uwagi szczególne	474
1. Brak wprowadzenia produktu do obrotu lub wprowadzenie go poza zakresem działalności gospodarczej	474
2. Ujawnienie się niebezpiecznych właściwości po wprowadzeniu produktu do obrotu	475
3. Ryzyko rozwoju	476
4. Ryzyko rozwoju a ryzyko autonomii	479
5. Zastosowanie się do przepisów prawa	481
6. Wadliwa konstrukcja produktu lub wskazówki producenta	481
§ 7. Pozaustawowe okoliczności egzoneracyjne?	482
I. Uwagi ogólne	482
II. Dopuszczalne immisje	483
III. Regulacja art. 746 KPC	484
IV. Działanie na własne ryzyko	485
1. Wprowadzenie	485
2. Znaczenie działania na własne ryzyko dla odpowiedzialności na zasadzie ryzyka	489
§ 8. Okoliczności przeciwegzoneracyjne?	493
I. Uwagi ogólne	493
II. Uwagi szczególne	493
1. Działanie w celu altruistycznym wg polskiej doktryny oraz orzecznictwa	493
2. Działanie w celu altruistycznym wg niemieckiej doktryny	495
3. <i>Last clear chance rule</i>	498
§ 9. Podsumowanie	499
Zakończenie	503
Indeks rzeczowy	527

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl